

Türkçeyi Türkçe konuşmak

ENVER GEDİK *

“**D**il, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan, belirli .....” diye cümleye başlayabilir ve dili tarife dair birçok tanım yapabiliriz. Yahut Türkiye’den veya dünyadan tanınmış isimlerin uzun uzun veya tam tersi kısacık tanımlarına yer verip devamında da bu tanımların bütününden oluşan bir tanım da yapabiliriz. Ama bütün bunlar dil dediğimiz canlı canlı varlığı teorie hapsedmek ve bu varlığa haksızlık etmek olurdu.

Dil, elimizde tuttuğumuz kitap veya gazete kadar, karşımızda oturan arkadaşımız kadar, içtiğimiz su, yediğimiz yemek, konuştuğumuz anne baba kardeş arkadaş, yazdığımız metin, sevinçlerimiz, kahkahalarımız kadar canlı ve canlı, bununla birlikte tenefüs ettiğimiz hava kadar da hayati-dir. Bütün bu saydıklarımızla birlikte saymadıklarımızı da ekleyerek hepsini dil ile gerçekleştirmekteyiz aslında. Dil ile kitap isteyip, dil ile okumaktayız. Arkadaşımızla, anne ve babamızla, sevdiğimiz insanlarla dil ile iletişim kurmaktayız. Yemeği dil ile istemekteyiz veya suyu. Demek ki dil karnımızı da doyurmakta, susuzluğumuzu da gidermekte. Dostlarımızla bir akşam yemeğinde bizi bir araya getiren, bize kahkaha attıran, bizi mutlu eden dilmiş hâlbuki. Bu örnekler üzerinden daha pek çok durum sayılabilir. Dilin sayesinde tabii ki. Peki, bu kadar hayati bir konumda olan dile karşı neden bu denli acımasız davranıp dili “saygısızca” -dünyadaki bütün diller saygıdeğerdir çünkü ve biz Kürtçenin, Ermenicenin, Rumcanın ve daha diğerlerinin birlikte var olup bir zenginlik kattığı Anadolu denilen bir coğrafyadayız- tüketiyoruz? Neden her gün evden çıkmadan önce aynaya bakıp kendimize çekidüzen verdiğimiz hâlde bu özeni dile göster(e)miyoruz? Kişisel tatminimiz uğruna, bilinçli ya da bilinçsiz, dili feda etmekteyiz. Cümlelerimiz Türkçe olmanın ötesine doğru gitmekte. Anne baba, çocuğun; çocuk da anne babanın konuştuğunu

anlayamaz hâle geldi. Değişim ve dönüşüm kısmen de olsa tabelalarımızla başladı ve hayatımıza, değer yargılarımıza etki eden bir hâl aldı. Bir zaman “medenîleşme” adına kadim geçmişten uzaklaşmaya ve dil diye pespaye bir mahlûk ortaya çıkarmaya çalıştık. Bu durumu izleyen “Fransızlaşma”, bugün yerini “İngilizleşme”ye ve “Araplaşma”ya bıraktı. Konuşmalarımıza İngilizce veya Arapça kelimeler katmak yeni tabirle “in” (rağbet gören) oldu. Düşünsenize akşam annenize “Anne, bugün okulda riding yaptık.” dediğinizi. Bu durum karşısında Anadolu annesinin tepkisi şöyle olurdu herhâlde: “Bey, duydun mu çocuğu? Bugün okulda nding mi ne bir şey yapmışlar. Değişti bu çocuk zaten. O okula vermekle iyi etmedik. Allah’ım sen çocuklarımızı koru!” Gülmeyin, haksız da değil annemiz. Neden “okuma” değil de “reading”, “yazma” değil de “writing”? Ya da bizim bir alfabemiz varken günlük hayatın akışı içinde Göktürk veya Arap harflerini kullanmak neden? Arkadaşlarımızla konuşurken “şöyle” demek varken “şöööle” demek neden? Adımı yazarken (burada kendimi feda ediyorum) “Enver” yerine “Enwer” şeklinde yazmak bana toplumda nasıl bir konum kazandıracak? Bunu yaparkenki niyet aykırı olmaksa pek tabii farklı şekillerde, olumlu davranış ve tutumlarla da aykırılık sağlanabilir. Yoksa konuşurken veya yazarken kullandığımız dile tam olarak hâkim değil miyiz?

Dert var, derman da var. Dert bizde, derman da bizde. Hayatın içinde, canlı bir yapı olan dili hak ettiği şekilde kullanmak ve korumak (dilin kendi içerisindeki doğal değişiminin dışında ki bir korumadan bahsediyorum, tutuculuktan değil) bir kurumun, bir kesimin ya da bir şahsın değil, hepimizin görevi. Biz Türkçeye gerekli saygıyı gösterdikçe Türkçe de bize beklediğimiz saygınlığı verecektir. Mesele Türkçeyi Türkçe konuşma meselesi...

* İbn Haldun Üniversitesi TÖMER Müdür Yardımcısı.